

Predikan av Solveig Högberg Elfte söndagen i Trefaldighet, 2024 i S:t Peters kyrka

Jes 2:12-17

Rom 3:21-28

Luk 18:9-14

Tro och liv

Inledning

Det har sagts att vi i det svenska språket har ett ord som inte finns i något annat språk, det är ordet lagom.

Ibland sägs det lite förklenande att vi använder det ordet för att vi inte vågar sticka ut, inte vågar ta ställning, det ska vara så slätstruket som möjligt.

Jag tänker att det ordet också kan handla om att ha jämnvikt, att det faktiskt innebär något positivt. Att livet ska vara balanserat. Det ska inte väga över åt något håll.

Det är det som dagens bibeltexter handlar om.

Tänk dig bilden av en gammaldags våg med två vågskålar. Poängen med en sådan våg är ju att det ska väga jämt när man väger upp något, det ska inte tippa över åt något håll.

Dagens tema är ”Tro och liv”.

Vår tro, våra ord och vårt liv ska väga jämnt. Tron ska visa sig i handling.

Att leva ”lagom” med jämnvikt är verkligen inte mesig, att inte väga ta ställning, att leva slätstruket.

Det är att väga leva med en helhetssyn på livet, med ett både och.

Det är väl något av det tuffaste vi kan göra. Att samtidigt ha lika mycket i vågskålarna.

Evangelietexten

Evangelietexten berättar om två män som inte hade lika mycket i sina vågskålar. För den ena vägde det över åt ena hållet och för den andra åt andra.

Farisén levde verkligen ett rättskaffensliv som alla andra fariséer, de levde efter alla lagar och bud, de visste vad som gällde.

Nu säger jag inte att det blev helt rätt och riktigt – men vi kan ändå göra ett tankeexperimentet genom att lägga oss själva med vårt liv i den ena vågskålen och fariséns liv i den andra:

- Hur många av oss ger regelbundet till de fattiga? Fariséerna gjorde det!
- Hur många av oss ger tionde? Fariséerna gjorde det!
- De var noga med att gå till synagogan och resa upp till templet på högtiderna. Hur många av oss är noga med att gå till kyrkan på varje gudstjänst eller annat gemenskapstillfälle?
- De var noga med att läsa Guds ord och be på regelbundna tider. Hur många av oss är det?

Det verkar ju så perfekt, fariséerna borde ju kunna vara ett så gott exempel för oss och ändå anar vi att det är något som inte stämmer även om allt han gjorde var vällovt, rätt och riktigt.

På samma gång som vi kanske önskar att ha fariséns handlade som rättesnöre så är det något som skaver. Det låter bra, men det lockar inte att fullt ut följa exemplet.

Publikanerna/Tulltjänstemännen å andra sidan jobbade åt romarna, med att ta ut skatter från det judiska folket. De var kända för att ta ut i överskott och lägga i egen ficka.

De var inte kända för att varken ge eller gå till templet.

De gav inte åt de fattiga och var inga föredömen.

De var kända som förbrytare och de räknades inte som en del av Gudsfolket.

Att Jesus umgicks med tullindrivare förstår vi av andra bibelberättelser men vanligen så framställs de ändå inte som ett helt gott exempel.

När Jesus anklagas för att umgås med dem så säger han att det inte är de friska som behöver en läkare utan de sjuka.

Det är nog inte bara våra tankar som vänds upp och ner när vi lite närmare ser på vad som verkligen hände, hur det verkligen såg ut.

Jesu samtid, hans åhörare, blev väldigt chockerade när de hörde vad han berättade.

Trots det goda föredömet som farisén skulle kunna vara så tror jag att de flesta av oss sen barnsben har med oss sanningen att farisén var ett dåligt föredöme och publikanen var ett gott. Men hur blev det så?

Vad är det som gör att vi tolkar den här berättelsen som att det är tulltjänstemannen/publikanen som framstår som föredömet och inte farisén.

Kanske finns något av svaret i Jesus ord ”Jag säger er att det var tullindrivaren som gick hem rättfärdig, snarare än den andre. Ty den som upphöjer sig ska bli förödmjukad, men den som ödmjukar sig ska bli upphöjd.”

Det handlar alltså inte enbart om hur vi lever livet, utan hur vi ser på oss själva och på hur vi närmar oss Gud.

Rätt färdig eller rättfärdig?

Kanske är det så enkelt att det handlar om ifall vi är rätt färdiga (rätt så färdiga) eller rättfärdiga.

Farisén verkar ha varit rätt (så) färdig. Han kunde och visste allt, han uppfyllde lagens minsta bokstav. Och han visste om sin egna förträfflighet och kunde därför ställa sig i första ledet, våga gå längst fram och slå sig för bröstet i sin jämförelse med tullindrivaren som han upptäckte var tillsammans med honom i templet, men stod nere i det borsta hörnet. Han förhävde helt enkelt sig själv.

Tullindrivaren å andra sidan vågade inte gå fram, vågade inte ens lyfta blicken, såg sig enbart som syndare. Han förminskade sig själv.

För att använda bilden av vågen så verkar det som om varken farisén eller publiken hade jämnvikt i sina liv. Livets vågskålar vägde inte jämnt, de var inte i balans., varken med sig själva, livet eller Gud.

Episteltexten

Hur ska vi då kunna få jämnvikt?

I Episteltexten så talar Paulus om detta med rättfärdighet. Kan det vara så att det är rättfärdigheten som ska hjälpa oss hålla balansen?

I en annan tolkning av Paulus ord än vad vi hörde läsas uttrycks det så här:

I våra dagar har det hänt något nytt. Det som Mose och profeterna vittnade om i alla år har blivit verklighet. Det vi har läst om hur Gud skulle ställa allt till rätta har skett. Det skedde när Jesus ställde allt till rätta åt oss. Och inte bara åt oss utan åt alla som tror på honom. Här görs ingen skillnad mellan oss och dem. Eftersom vi (både vi och de) har en lång, sorglig bakgrund som syndare och har bevisat att vi är helt odugliga på att leva så storslaget som Gud vill, gjorde Gud det åt oss. I sin storsinhet lät han allt bli bra mellan sig och oss igen. Som en ren gåva. Han hjälpte oss ur eländet vi hade ställt till med och lät oss bli dem som han alltid har velat att vi skulle bli. Och det gjorde han genom Jesus Kristus.

Gud uppenbarar alltså en rättfärdighet för oss som vi tar emot genom tron på Jesus. Inför den sanningen finns inget att vara stolt över – allt är nåd, allt är gratis.

Rättfärdig blir man inte genom rätta gärningar, det är en gåva – Guds nåd.

Så kan berättelsen om de två männen i templet visa oss att vi får söka Guds nåd, inte Guds erkännande genom de gärningar vi gör.

Rättfärdiggörelse har med frälsning och förlåtelse att göra.

Frälsningen kan vara ett tillfälle i vårt liv, när vi vänder om, vänder ryggen mot det som varit, ber om förlåtelse för våra felsteg, synder. Så kan vi medvetet säga att den dagen då bestämde jag mig för att låta Gud ta hand om mitt liv.

Men frälsningen handlar också om den dagliga omvändelsen, när vi får göra de där, kanske små, kursändringarna för att vi ska vara på rätt väg.

För att det ska väga jämt i vårt livs vågskålar så handlar det om att frälsningen, den gåva Gud gett oss ska få konsekvenser i våra liv.

Några frågor att fundera på:

- Kan människor som jag möter i min vardag, genom mitt sätt att leva se att jag tror på Gud och har upplevt frälsningen?
- Kan jag när jag försöker se på mitt egna liv se att jag på något sätt lever annorlunda än om jag inte hade varit troende?
- Vad avstår jag ifrån för att livet ska kunna spegla tron?
- Vad har tron tillfört mitt liv som visas i mitt livssätt?

Helt enkelt: gör det skillnad för mig och andra att jag har min tro mot om jag inte hade den?

Ja, det är rannsakande frågor! Men inte för att slå ned utan för att lyfta upp.
Det handlar om vilket perspektiv vi har. Och då inte i en jämförelse med andra utan med oss själva.

Självprovningen ska leda till en beredskap att ta emot nåden.

Självprovningen handlar om att få balans i våra liv.

Avslutning

Vi behöver fariséns lydnad och vi behöver tullindrivarens ödmjukhet.

Tron ska omsättas i handling och handlingarna ska visa på min tro.

På det sättet kan vi få jämnvikt i våra liv. På det sättet kan vi säga att "lagom är bäst" och då får uttrycket en helt ny betydelse. Då har vi balans i livet.

Så kan vi konstatera att rätt färdig – det kan vi bli i vår egna kraft. Men att vara rättfärdig är en livsmöjlighet som Gud ger oss.

Och för att det ska bli möjligt måste vi ställa oss till förfogande, så att Guds nåd kan bo och verka i oss.

Frälsningen är ett medvetet ställningstagande, mitt "ja" till Gud.

Handlingarna gör vi, inte för att visa upp oss, utan som en naturlig följd av vad Gud har gjort för oss.